

Két különös haláleset bonyodalmai.

(A Szeged tudósítójától.) Szinte páratlanul álló szerencsétlenség foglalkoztatja Szegeden az orvosi köröket; két fiatal szatymazi legény halála, akik a kerületi tisztviselő orvos jelentése szerint *takonykórban haltak el*. A szokatlan eset körül — amelyhez hasonló nem igen fordul elő — bizonyos homály lebeg.

Dr. Jung Sándor, a szatymazi kapitányság kerületi tisztviselő orvososa bejelentette a főorvosi hivatalnak, hogy Lippai Sándor gazdálkodó szatymazi kapitányság 214. számú tanyáján március 18-án elhalt ifj. Lippai Sándor és április 7-én bátyja, Lippai József. Dr. Kertész József magánorvos, aki megvizsgálta a halottakat, a halál okát *tüdőgyulladásban* állapította meg. Dr. Jung Sándornak azonban gyanus volt az eset. A halott váladékát mikroszkópiai vizsgálat alá vette és megállapította, hogy *mindketten takonykórban haltak el*. Kéri a főorvosi hivatalt, hogy Lippai Sándor tanyáját haladéktalanul vizsgálta meg az állatorvosi hivattal és a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Dr. Andrassy Ferenc tb. főorvos, aki a főorvosi hivatal élén a távollévő dr. Wolf Ferencet helyettesíti, az esetről jelentést tett az államrendőrségnek, *elrendelte a tanya lezárását*, a betegek — ha ugyan vannak — gyógykezelését és annak megállapítását, vajjon beteg ló

van-e még a tanyán, mert állítólag egyet már lebunkóztattott néhány héttel ezelőtt az állatorvosi hivatal. Andrassy főorvos kijelentette munkatársunk előtt, hogy dr. Kertész József ellen, aki dr. Jung Sándor jelentése szerint nem ismerte fel a halál okát, hanem tévesen *tüdőgyuladást* állapított meg, *vizsgálatot indítanak, mert a felületes megállapítás a betegség rendkívül heves fertőzése miatt kiszámíthatatlan veszéllyel járhat az egész környezetre*.

A hivatalos vizsálat eredményét nem akarjuk ugyan különvéleményünkkel keresztezni, de mivel egy — a tanyavilágban köztiszteletben örvendő orvosról van szó — szükségesnek tartottuk, hogy illetékes helyen, az egyetem belgyógyászati klinikáján érdeklődjünk ebben az ügyben és a következő felvilágosítást kapjuk:

— A takonykórban elhalt emberen a szokásos halottvizsgálattal *csak abban az esetben ismerhető fel a halál tulajdonképeni oka, ha a betegség előrehaladott stádiumban volt, aminek külső nyomai is vannak. Abban az esetben azonban, ha a takonykór gyorsan végez áldozattal, külső nyomok nem maradnak a hullán*. Előfordulhat azonban, hogy az eredeti kór *tüdőgyulladással komplikálódik és a halál oka a tüdőgyulladás. Valószínűnek tartom, hogy a szatymazi esetben is hasonló komplikáció fordult fenn*.

végett és nem önző célokból. Az angol csapatok költségeit a jóvátétel törvényes bevételeiből földötték, ami erre bőségesen elegendő volt. Reméli, hogy nem fogják feltenni azt az indítványt, hogy *vegyék jontólóra az angol csapatok visszavonásának kérdését*, mert ez az intézkedés Németország szövetségeseinél általános megütközésre találta.

A pillanatnyi brit politika a kormánynak fentartja azt a lehetőséget, hogy bármely napon, vagy órában hatásosan léphessen közbe. Kétségtelen, hogy Németország olyan nagy ellenálló képességet mutatott, amely meglepte ugy ellenségeit, mint barátait. A francia megszállás eredménye a jelen időpontig komoly, de nem olyan végzetes, mint várták. Németország nyakas készségeit mutatott arra, hogy sanyargatásokat és bánálmazásokat viseljen el. A helyzetet kétségkívül igen nehéz Németországra nézve, nyersanyag készletében komoly hiány állott be, termelési költségei rendkívül emelkedtek és kivitele meggyérült. Ehhez járult a márka árfolyamának ingadozása. Noha a német kormány külső látszatra eredményes erőfeszítést tett a márka stabilizálása érdekében, további végzetes áresés következett be.

Németország azt is javasolta, hogy a jövő biztosítására intézkedés történjék, hogy Nagy-Britannia, Franciaország, Németország és Amerika — ha ugyan az utóbbi erre hajlandó — *kötelezzék magukat arra, hogy 30 évig semmiféle háborút nem viselnek*. A pillanatnyi helyzetre nézve ez a javaslat megkönnyebbülést jelent.

Hogy a rajnai tartomány a jövőben külön kormányzat alá kerüljön, Németország visszatartja az olyan javaslatnak még a mérlegelését is, mely Németország szuverénitásával össze nem egyeztethető, vagy területi politikai tekintetében ezt a területet ellenőrzés alá helyezi. Ezeknek a nézeteknek megfontolása után egyrészt Franciaország és Belgium, másrészt pedig Németország kifejezte azt a véleményét, hogy *nézete szerint az ügy holtpontra jutott*.

Lord Gray is felszólt a vita során és a jóvátételről a következőket mondotta: A jóvátételek Franciaország és Belgium biztonságának kérdésével sokkal szorosabban függenek össze, mint azt lord Curzon megjelölte. Érdekesnek tartottuk volna, ha Curzon a lordok házában álláspontját nyíltan kifejezte volna. *Ha az ántant Franciaországgal eltűnik, Európa helyzete reménytelen*. Kifejezte azt a meggyőződését is, hogy a ruhrvidéki akció nem bizonyult a jóvátételi kérdésében kielégítő megoldásnak.

Mint a német lapok Műhlheimből jelentik, a rendőrség ötven zendülőt letartóztatott. A zendülők vallatásából kiderült, hogy csakugyan tervük volt a városházát megszállni és a város feletti uralmat magukhoz ragadni.

Lord Curzon nagyszabású expozéja a Ruhr-kérdésről.

Az angol felsőház tegnap délután a jóvátétel kérdését tárgyalta. Többek között jelen voltak lord Curzon, Derby, Grey, Haldene lordok és a canterburyi érsek. Az értekezleten Stahner német és St. Anlaire francia nagykövet és nagy hallgatóság vett részt. A vitát lord Bookmaster nyitotta meg. Utána lord Curzon szólalt fel: *Ami Németországot és a német jóvátételeket illeti, az angol kormánynak az a célja, hogy megállapítsa azt a legnagyobb összeget, amit Németország pénzügyei elviselhetnek*. Már annak idején kijelentette, hogy a végső esetben gyakorlati szankciókra is kész, ha a külügyi pénzügyi tanács, amelynek felállítását indítványozta, azt fogja jelenteni, hogy Németország nem öszinte. A többi javaslatot, amit a francia, belga és olasz kormány terjesztett elő, az angol kormány ismert okokból nem fogadta kedvezően. Amikor a miniszter kijelentette, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a javaslatot elfogadja, ezt a kijelentését nyilatkozattal kísérelte, amelynek felolvasására a szónok a Háztól engedélyt kért, pusztán olyan okból, amit később meg fognak érteni.

Ezután felolvasta a nyilatkozatot, ami Angliá-

nak Franciaország iránt érzett barátságos érzelmének kifejezésével végződik.

Lord Curzon kijelenti, hogy ez a nyilatkozat hiven visszatükrözteti az angol nemzet érzelmeit és azóta is az angol politika alapja volt.

A külügyi államtitkár ezután elmondotta, hogy az angol kormány miként használta fel befolyását az ügy minden stádiumában arra, hogy békés megegyezést létesítsen, úgy a közlekedési utak, valamint a közrend érdekében azokon a területeken, ahova a francia hadsereget kiküldték. Angolország is számos esetben interveniált azért, hogy ezeken a területeken a franciák és németek egyenes összeköttetését megakadályozza és más hasonló okokból is. Ami a kereskedelmet illeti, Németország tekintetében az angol bevitel és kivitel mennyisége a ruhrvidéki francia előnyomulás óta tetemesen nagyobb, mint a múlt év megfelelő időszakában. Ugy értesülünk, hogy a felmerült nehézségek is kisebbek, amennyiben a német kormány valószínűleg meg fogja szüntetni őket. Az angol csapatok azért voltak a megszállott területen, mert Angolországot a szerződés erre kötelezte, csak e kötelezettség végrehajtása

Régi szegediek.

— Irta: Móra Ferenc. —

IV. Tary Páll könyvei.

Tekintetes Tary Pál urammal sokat találkozok az ember Szeged monográfiájában. Egyszer mint városi fiscus veri mérgesen az asztalt, máskor mint szenátor viseli a curulisi tógát, a szabadságharc kitörésekor meg éppen főkapitány. A végén már nem az, akkor Johann Wolfnak hívják a szegedi főkapitányt. Ez is jeles ember volt a maga nemében, valódi bennszülött rész-börtű indiánus, világlátásban Farkas János névre hallgatott, csak a Bach-korszak tiszteletére keresztelkedett ki Johann Wolfnak. Mikor elcsapták, megint vissza farkasjánosodott kuruc magyar urnak.

Hanem erről majd máskor beszéljünk, most maradjunk Tary Pál urunknál, aki hol szegényházaat fundált, hol utakat agyagoltatott, hol a pozsonyi diétán könyörgött városa számára egy kis segedelemért. Közben azonban gondja volt a maga házatájára is. Nagy szerző volt és igen fogas ügyvéd, akiről e minőségében még példabeszédet is csináltak. (Czimer igazgató ur tán még verset is tud róla, mint ahogy Czimer igazgató ur általában mindent tud a régi Szegedről, csak éppen hogy nem írja le, amit tud. Éppen fordítva csinálja, mint én, aki keveset tudok róla, mégis már negyedik hete élek belőle. Nem is jól van ez így. Ha Czimer igazgató ur írta, én meg csak olvasnék, azzal én is jobban járnék, meg az igazság is, meg

a közönség is. Már hogy az igazgató ur jobban járna-e, azt nem tudom.)

Elég az hozzá, hogy az ember azok alapján, amiket eddig tudott Tary Pálról, hajlandó lenne a spektábilisban örökéletű szegedi típust látni, aminek, hála istennek, azóta se szakadt magja.

Találtam azonban pár esztendeje a Somogyi-könyvtár nem hasznorra valónak ítélt lim lombjai közt egy könyvet, amely igen megmásmította a Pál urról való vélekedésemet.

A sárga levelű, dohos foliánsnak, amelyet persze a lim lombból a megbecsült szegedi kle-nódiumok közé raktam be, maga a papirtáblája is kész studium. Száz esztendővel ezelőtt ez a sárgával csíkozott kék márványpapír volt a legdivalatosabb tábla. Az én gyerekkoromban már csak abécés-könyveket kötöttek bele, ma pedig már előzők-papírnak se használják.

A könyv táblájára fehér árkuspapírosból kivágott nagy tulipán van ragasztva s azon van a könyv címe a következőképen:

Tary Páll-István hités ügyész s. a. t. Úr
kézi-könyv-táranak, belső
tárgy és a-b-c sorával
díszesen elrendelt

Lajstroma

Készítetett Urunk Születése
1832 Évben

A könyv első, üres lapján idézet Bölcs Sírakból:

„Ifjuságotól fogva vedd-bé a tudományt,
és megőszülésig feltanulod a bölcsességet!”

Hát ezért mondom én, hogy talán mégse egészen szegedi típus ez a Tary Pál.

Ma sincs az a nyilvános könyvtár, amelyiknek a katalogusa pontosabb, rendesebb, gondosabb lehetne, mint ez a „díszesen elrendelt Lajstrom.” Tizenhárom szakba vannak sorakoztatva a könyvek: az első a *Lexica*, amelybe szótárak tartoznak, az utolsó a *Romanenses*, ami alatt nem oláh könyvek értendők, amik akkor még nem is voltak, hanem románok, vagyis regények.

Darabszám szerint nem sok könyve volt Tary Pálnak. Egy pár ezer. De hát mi volt az akkori litteratura is a maihoz képest! És a pár ezer darab ugy volt összeválogatva, hogy abban minden benne volt, amit abban az időben érdekes volt elolvasni. Mert akkor még ez volt az összeválogatás szempontja, nem a költségeknek a butorral harmonizáló színe.

A szótárak közt Póriz-Pápai és Márton Joseph; a görög és latin klasszikusok valamennyien, de ott ám a gonosz destruktív Voltaire is. A geográfiában Lassu István, Görög Demeter s a főkapitány, Fényes Elek, aki nagy geográfiai és statisztikai művében őszintén kimondja egy híres alföldi községről, hogy „lakosai nagyrészen marhalopásból élnek.” A *libri grammaticae* közt francia és német nyelvtanok, magyar csak egy, az is latin nyelvű; mert ebben az időben még nem lehetett könyvből tanulni a magyarságot s nyilván azért tudtak jobban magyarul, mint mi. A történelmi polcán ott nyomakodtak Schoenwiesner, Glycerius Spányik, Virág Benedek, Hajnik és — Anonymus. A juris prudenciában Werbőczytól Kovachichig